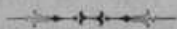

v ljudski šoli^a (g. J. Bezljaj); 4. „O važnosti kmetijskega pouka v ljudski šoli“ (g. Fr. Praprotnik); 5. „Kaj naj si učitelji ohranimo, če nas ne-

zgodita potisne v nemilo stanje?“ (g. Ivan Bano); 6. „Realije in narodna šola s posebnim ozirom na pouk iz fizike v narodni šoli“.

Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minolih stoletjih.

d) Vzdrževanje šole.

a) Učiteljstvo.

Kot odškodnino za poučevanje so uživali v prejšnjem stoletju vsakratni učitelji beneficij sv. Trojice in sv. Lenarta. Stanovali so v hiši dotične bratovščine. V istem poslopiju je bila tudi šola do ustanovitve trivijalne šole. Beneficij bratovščine sv. Trojice in sv. Lenarta je ustanovil Lenart Pečahar l. 1458. Ker pa je bil beneficijat zavezan darovati veliko število maš, bila je bratovščina dolgo časa brez svojega duhovnika. Sčasoma so se dohodki bratovščine pomnožili. Nje dohodki so znašali dvesto goldinarjev.

L. 1783. so izročili beneficij te bratovščine oo. frančiškanom, ker so se zavezali poučevati v trivijalni šoli in jo presnovati v glavno šolo. Na glavni šoli so sčasoma poučevali 3—4 oo. frančiškani. Kar je poprej užival jeden, uživali so sedaj 3—4. Kamničanje so bili zaradi tega trdno prepričani, da so jim oo. frančiškani za poučevanje na glavni šoli neobhodno potrebni. Zato so se pa tudi za nje pri vsaki priliki potegovali. Ko je cesar Jožef II. razpuščal samostane, prosili so, naj se frančiškanski samostan ne razpusti, ker potrebujejo frančiškane za poučevanje na glavni šoli. Cesar je njih prošnjo z razpisom z dné 2. vinotoka 1785. leta uslišal. Isto tako so se potegnili za nje v letu 1788. V tem letu je namreč pogorel župni dvorec, streha župnijske cerkve in veliki oltar in drugih 56 hiš na Šutni. Ljubljanski knezoškof je predlagal, naj se župnijska cerkev in župni dvorec preselita v samostansko cerkev in samostan. Toda Kamničanje so se

temu upirali. Poudarjali so, da so jim oo. frančiškani neobhodno potrebni ter bili takoj pripravljeni tlako delati pri gradnji novega župnijskega dvorca in zvonika in popravljani župnijske cerkve. Res so takoj pokrili župnijsko cerkev ter prenesli iz podružnice veliki oltar v njo. Kmalu so bila sezidana tudi župnijska poslopja — in oo. frančiškani so ostali v Kamniku. Tudi ko je l. 1804. v groznem požaru, kateri je upelil 91 hiš v mestu, pogorel samostan, sezidali so ga takoj pobožni meščanje.

Učitelj prvega razreda je bil „regens chori“ Jakob Zupan. Ta je imel do l. 1770. prav dobre dohodke. Saj je dobival samo iz bolnišničnega zaklada na leto po 106 gld. 27 kr. Toda sčasoma so mu skrčili dohodke. Od l. 1770. iz bolnišničnega zaklada ni nič več dobival, a tudi drugi dohodki so se mu zmanjšali. Zato so mu dali kot odškodnino za poučevanje dohodke župnijskega cerkvnika. Seveda je pa moral tudi to službo opravljati.

„Industrijalne“ učiteljice so imele prosto stanovanje in podporo bolnišničnega zaklada. Tako je dobivala Marija Ana Trlich 70 gld. na leto iz bolnišničnega zaklada. Nekatere učiteljice, kot Neža Mejač, so tudi skrbele za snago in kurjavo v šoli, zato so dobivale po 4 gld. 15 kr. na leto.

Učiteljski pomočnik (n. pr. l. 1787. Janez Kehl) ni imel drugih dohodkov kot ukovino in prosto stanovanje. Ukovina je znašala od vsacega otroka 10 kr. vsak mesec, pri nerednih roditeljih se je pa ta vsota vzvišala na 20 kr.

β) Drugi stroški.

Za vzdrževanje šole so morali skrbeti šolski patron, mesto, občine v okolici, katere so bile samo pol ure od mesta oddaljene in graščine: Zaperce, Križ, Perovo itd.

Akoravno mestu ni bilo treba skrbeti za plačo učiteljev, vendar ji je šola provzročila prav veliko stroškov. Koliko so izdali za šolo šolski patron, okoličanske občine in graščine, to nam ni znano. V letih 1790, 1791. in 1792. je imelo mesto sledeče stroške:

1. Za popravila šolskega poslopja in šolskih sob so plačali raznim rokodelcem 59 gld. 41^{1/2} kr., a ostali jim še dolžni 90 gld. 49 kr.

2. Za razne tiskovine, knjige, kredo, gobe itd. so plačali 80 gld. 51 kr., a ostali dolžni še 68 gld. 8 kr.

3. Za kurjavo so izdali 147 gld. 55 kr., a ostali dolžni 31 gld. 45 kr.

Skupaj so torej izdali 247 gld. 47^{1/2} kr., a ostali dolžni 185 gld. 22 kr. ali skupni troški v treh letih so znašali 473 gld. 9^{1/2} kr. (Tako namoč stoji v poročilu krajnega šolskega nadzornika Ignacija Pečnika, akoravno se vse ne ujema, ako se se natančneje pregleda).

Ker mestno svetovalstvo ni hotelo obrtnikov za popravila šolskega poslopja in šolskih sob plačevati, pritožili so se ti večkrat

na deželno oblastvo. Da je pa bilo mestno svetovalstvo v plačevanju prav zanikarno, razvidno je iz tega, da ni hotelo plačati učiteljici Neži Mejač za trud, katerega je imela za oskrbovanje snage in kurjave skozi štiri leta obljubljenih ji 4 gld. 15 kr. Neža Mejač se je zaman večkrat pritožila. Zaradi tega je službo popustila ter odšla iz Kamnika. Visoka je posebno druga vsota. Za tiskovine itd. izdati na leto povprečno 50 gld. je gotovo še za sedanje čase precejšnja vsota, kaj šele za tedanje čase. Tiskovine pa so bile v tedanjih časih dražje kot dandanes in tudi potrebe so bile v tem oziru večje. Skrbeti so morale šole za knjige ubogih učencev, naročevati tiskane učne rede, vabila k očitnim skušnjam, letna poročila itd. Zaradi tega je prejšnje zanimanje za šolo pojemalo in število sovražnikov šole narastalo.

Tretja vsota, namreč troški za kurjavo, zdi se nam pa pretirana. Mesto je imelo že takrat mestne gozde. Vsaka hiša je dobila brezplačno določeno število sežnjev drv. Plačevali so se samo troški skupnega izvažanja. Tudi šolsko poslopje je dobivalo določeno število sežnjev drv. Ker pa je bila „mestna vojašnica“ ali šolsko poslopje mestna hiša, prodalo je mesto ta drva šoli ter jih zato prav visoko cenilo, da so šolski patron, graščine in občine v okolici morali več plačevati.

L. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Kres. Leposloven in znanstven list. Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župn. Dav. Trstenjaka uredoval dr. Jakob Sket. V Celovci. Tisk. in zal. tiskarna družbe sv. Mohorja. Letnik I. 1881 ima Trstenjakovih spisov na pr.: Zgodovinske črtice o nekdanji

provinciji Windischgraz str. 63—670 in II. L. str. 54—596. — Kakšna je bila lavantinska škofija pred 100 leti? Slovenske gomile. Zupan-Zupan. Janž. Peter Muhič. Prošnja do slovenskih pisateljev, naj bi opisovali tudi učenjake rojake, kateri so pisarili v la-

β) Drugi stroški.

Za vzdrževanje šole so morali skrbeti šolski patron, mesto, občine v okolici, katere so bile samo pol ure od mesta oddaljene in graščine: Zaperce, Križ, Perovo itd.

Akoravno mestu ni bilo treba skrbeti za plačo učiteljev, vendar ji je šola provzročila prav veliko stroškov. Koliko so izdali za šolo šolski patron, okoličanske občine in graščine, to nam ni znano. V letih 1790, 1791. in 1792. je imelo mesto sledeče stroške:

1. Za popravila šolskega poslopja in šolskih sob so plačali raznim rokodelcem 59 gld. 41^{1/2} kr., a ostali jim še dolžni 90 gld. 49 kr.

2. Za razne tiskovine, knjige, kredo, gobe itd. so plačali 80 gld. 51 kr., a ostali dolžni še 68 gld. 8 kr.

3. Za kurjavo so izdali 147 gld. 55 kr., a ostali dolžni 31 gld. 45 kr.

Skupaj so torej izdali 247 gld. 47^{1/2} kr., a ostali dolžni 185 gld. 22 kr. ali skupni troški v treh letih so znašali 473 gld. 9^{1/2} kr. (Tako namroč stoji v poročilu krajnega šolskega nadzornika Ignacija Pečnika, akoravno se vse ne ujema, ako se se natančneje pregleda).

Ker mestno svetovalstvo ni hotelo obrtnikov za popravila šolskega poslopja in šolskih sob plačevati, pritožili so se ti večkrat

na deželno oblastvo. Da je pa bilo mestno svetovalstvo v plačevanju prav zanikarno, razvidno je iz tega, da ni hotelo plačati učiteljici Neži Mejač za trud, katerega je imela za oskrbovanje snage in kurjave skozi štiri leta obljubljenih ji 4 gld. 15 kr. Neža Mejač se je zaman večkrat pritožila. Zaradi tega je službo popustila ter odšla iz Kamnika. Visoka je posebno druga vsota. Za tiskovine itd. izdati na leto povprečno 50 gld. je gotovo še za sedanje čase precejšnja vsota, kaj šele za tedanje čase. Tiskovine pa so bile v tedanjih časih dražje kot dandanes in tudi potrebe so bile v tem oziru večje. Skrbeti so morale šole za knjige ubogih učencev, naročevati tiskane učne rede, vabila k očitnim skušnjam, letna poročila itd. Zaradi tega je prejšnje zanimanje za šolo pojemalo in število sovražnikov šole narastalo.

Tretja vsota, namreč troški za kurjavo, zdi se nam pa pretirana. Mesto je imelo že takrat mestne gozde. Vsaka hiša je dobila brezplačno določeno število sežnjev drv. Plačevali so se samo troški skupnega izvažanja. Tudi šolsko poslopje je dobivalo določeno število sežnjev drv. Ker pa je bila „mestna vojašnica“ ali šolsko poslopje mestna hiša, prodalo je mesto ta drva šoli ter jih zato prav visoko cenilo, da so šolski patron, graščine in občine v okolici morali več plačevati.

L. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Kres. Leposloven in znanstven list. Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župn. Dav. Trstenjaka uredoval dr. Jakob Sket. V Celovci. Tisk. in zal. tiskarna družbe sv. Mohorja. Letnik I. 1881 ima Trstenjakovih spisov na pr.: Zgodovinske črtice o nekdanji

provinciji Windischgraz str. 63—670 in II. L. str. 54—596. — Kakšna je bila lavantinska škofija pred 100 leti? Slovenske gomile. Zupan-Zupan. Janž. Peter Muhič. Prošnja do slovenskih pisateljev, naj bi opisovali tudi učenjake rojake, kateri so pisarili v la-

tinskem ali nemškem jeziku. — L. II. 1882: Das Bisthum und die Dioec. Lavant v. I. Orožen. IV. Dec. Tüffer. — L. III. 1883: Gaspar Rojko. Slovenske besede v koroškej nemščini. Desch. Veprija vas. Slovanski ostanki v dolini Anniviers na Švicarskem. Dr. Štefan Kočevar (Narek). Župnik Jožef Hašnik (Nekrolog). — L. IV. 1884: Alois Perger. Lazenje. Slov. narodni običaj. Ime Vraz. Plaurmorati. Juta. Slovenske besede v tirolskeji nemščini. Zvezda (Pesem). Odprto pismo prijatelju starinoslovcu v Ljubljani. Kako se je prav za prav pisal Thomas de Cilia (Prelokar)? — L. V. 1885: Sventipolk. Želar. Solva. Turje. Petovio. Watschger. Venta. Noriški Tauriski niso bili Kelti. — L. VI. 1886. Poučen in znanstven list: Nestorjevi Vlahi. Zgodovina farâ ljubljanske škofije IV. Ocena. Črtice iz ethno- in topografije nekdanjega Norika in Panonije (str. 154—331). Posebej je v tej dobi dal na svetlo:

6. Weriand de Graz. Zgodovinsko-rodoslovna razprava. Spisal Davorin Trstenjak. V Celovci 1884. 8. 72.

Čestitka Savinjskega Sokola svojemu slavnemu udu... čast. kanoniku, dekanu na Laškem g. Antonu Žuži o priliki Njegove dijamantne sv. maše 8. okt. 1882 — je pesem, katero je zložil Davorin Trstenjak v Zgodnji Danici (str. 334). — Poslednja knjižica njegova pa je:

7. Pannonica. Spomeniški listi. Svojim prijateljem ostavil Davorin Trstenjak. Založba pisateljeva. Natis. tiskar. družbe sv. Moh. v Celovcu 1887. 8. 31. Vsebinska: Etnografske razmere v nekdanji Panoniji od pradobe do rimskega gospodstva. II. Camum (Kamon) ime za pivo pri starih Panonih. III. Panonskonoriška boginja Adsaluta. Predgovor pa slove:

„Leta 1837. sem začel slovenski pisati, torej je preteklo 50 let mojega literarnega delovanja. Jaz sem pisatelj malega naroda, torej se ne morem ponašati s stoterimi knjigami, kakor Kraszewski, dasiravno nisem bil manj delaven in nisem manj ljubil svojega naroda. Poskusil sem se kot pesnik, novelist in humorist; kot mytho- filo- in arheolog,

spisal sem zgodovinske razprave, natisnene v naših slovenskih, tudi v nekterih nemških časnikih, mnogo mojih spisov je našlo priznanje, marsikteri članki so že zastareli, ker znanosti napredujejo. — Errando didici. Kot sedemdesetleten starec ne bodem več mogel krepko peresa voditi, naj me nadomestujejo mlajše moči in v ljubezni popravljajo, kjer sem se jaz zmotil. Gradiva jim zapuščam obilo. Bog varuj slovenski narod!“ Stari trg pri Slov. Gradcu, 1. avgusta 1887. Pisatelj.

Poslal je bil ta spomenik i meni; a pisal mi je zadnjikrat še lani, kjer pravi na pr.: „Tožili ste nekda, da ste na srcu bolani, prijatelj, tudi moje telegrafuje, — in ne morem več pridigovati, ko malo bolj glasno govorim, mi srce bije in se vznemiri, kakor mlado žrebe Zraven sem zelo nervozen, in ne morem nič več spisovati... V Ljubljani imate zopet mal ropot — dobri si bodite, a baš to je naša nesreča, da urednikom slovenskih listov manjkuje zmernosti... Slovenci — smo mal narodič z velikimi strastmi itd.“ —

Sodbe o spisih Trstenjakovih so različne. Kakor Miklošič (Slav. Bibliothek II. 1858 cf. Slov. Glasnik I. str. 157), tako se tudi Jagić na pr. čudi veliki njegovi učenosti, marljivosti, izvedenosti v mnogih literaturah, a zlasti v jezikoslovnem raziskavanju mu nikakor ne pritrjuje, češ: turpiter atrum desinit in piscem mulier formosa superne (cf. Archiv I. str. 515. 604. III. 728. V. 495. VII. 670). Sicer pa je dokaj iskreno opisan na pr. v „Slovenskem Narodu“ l. 1878 št. 258. 259. Spisal Fr. Levec; cf. Zvon 1890 str. 166—174. Knjiž. zgod. Slov. Štajerja. V Gradcu 1883 str. 128—131. Sp. Iv. Macun. Davorin Trstenjak, slovenski pisatelj. O petdesetletnici njegovega književnega delovanja. Spisal Andrej Fekonja. V Ljubljani. Izdal in založil Anton Trstenjak. Nat. Kleinmayr in Bamberg. 1887. 8. str. 31 itd. —

Andrej Pirnat r. 17. nov. 1817 v Loki pri Mengišu; po ljudskih šolah dovršil nižjo ginnazijo v Karlovcu, višjo v Ljubljani

l. 1842, c. kr. rudarsko akademijo v Ščavnici l. 1847. Potem je služboval v raznih rudokopih po Slovenskem, povsod v svojem krogu budeč narodno zavést, vstanovnik Celjske čitalnice, Slov. Maticе in drugih slovenskih društev. Umril 23. dec. 1888 v Ormožu (Friedau) na Štajarskem. Podpiral je rad slovensko slovstvo, ter dopisoval slovenskim časnikom. Tako se nahaja na pr. v

Novicah l. 1844 št. 8 pesem „Njega dni“, v kateri (A. P.) starčik pod zeleno lipo gleda prosto ljudstvo, fantiče in fante, déklice in deklīne, korenjake, možake in njih sopruge, pa zdihuje, češ: „Spačen kot sadajni — vender ni bil svet nekđajni . . Njega dni so časi bili! — Pač ko bi se povernili!“ — „Kmetovavec“ je pesem, katero je A. Pirnat, slišatelj rudoslovja „iz Štavnice (Šemnic) na Ogerskim“ poslal Novicam l. 1845 št. 4. Po prigovoru: Človek naj živi za delo in dela za življenje — dela in terpi kmetič v svojem stanu vesel ter ne menja ne z bogatim kupcem, ne s premožnim rudarjem, kajti „Dovoljnost vir je sreče prave, — ki nam življenje osladí.“ — V št. 24 pa je sloveča pesem „Kje dom je moj?“, katero je po-

slovenil A. Pirnat svobodno poleg českega v sedmih kiticah, katerih prva se ondi glasi tako-le:

Kje dom je moj?
Sava teče po ravninah,
Drava dere po pečinah;
Glej, povsód spomladni cvét,
Zemeljski raj na pogléd.
In to je slovenska zemlja,
Na Slovenskim dom je moj! itd.

Kadar je l. 1848 cesar Ferdinand s cesarico nanagloma pobegnil z Dunaja, poslali so mu Kranjski deželni stanovi in Ljubljansko mesto v imenu cele dežele pismo nepremakljive zvestobe. Prav to opevá A. Pirnat „Pre-svitlimu našimu Cesarju milimu očetu Ferdinandu Pervimu“ (Novic. 1848 št. 21) v 15 razstavkih . . „Kar Habsburški prededovi — Si pravično pridobili, — To mogočni njih sinovi — So z ljubeznijo ohranili“ . . V tej ljubezni obeta hvaležni Slovenec, da zvesto brani hoče carja in domovino itd. — Tako se preslavlja o prvi svečanosti Celjske čitalnice — o njenem rojstnem dnevu — vrli odbornik A. Pirnat, ki nam je poslovenil krasno česko pesem „Kje dom je moj“ (Novic. 1862 str. 69).

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VI. Gojitev cerkvene glasbe.

Po ustanovnem štatutu za učiteljišča od dné 31. malega srpana 1886. l., št. 6031 je gojitev cerkvenega petja posebno predpisana. Gojencem, ki so v glasbi bolj izvežbani, je tudi dovoljeno, da po možnosti pri cerkveni glasbi praktično sodelujejo. To določilo gotovo meri na to, da se cerkvena glasba po dobro izvežbanih učiteljih izboljša. In kdo je v to svrho osobito na deželi v prvi vrsti sposoben? Učitelj. Že pri vstopu v učiteljišče se od kandidata zahtevajo muzikalne zmožnosti in znanosti. Po svoji splošni in glasbeni izobraženosti je po večini le on zmožen, po pravem umetnostnem ukusu gojiti in voditi cerkveno

glasbo. Voditelju cerkvene glasbe ne zado-
stuje, da ima več ali manj ročnosti v orgljanji,
on mora to, kar uči in igrá, tudi občutiti in
umeti in s tem v ljudstvu in pri pevcih pravi
ukus vzbujati in gojiti. Da pri nas in tudi drugod
v tej stroki ni vse tako, kakor bi moralo biti,
svedoči nam nastopni razpis vis. naučnega
ministerstva, katerega določila našemu učiteljstvu
v svrhu izboljšanja cerkvene glasbe
toplo priporočamo. Ta razpis se glasi:

Z. 466.
L. Sch. R.

Der Herr Minister für Cultus und Unter-
richt hat mit dem hohen Erlasse vom

l. 1842, c. kr. rudarsko akademijo v Ščavnici l. 1847. Potem je služboval v raznih rudokopih po Slovenskem, povsod v svojem krogu budeč narodno zavést, vstanovnik Celjske čitalnice, Slov. Maticе in drugih slovenskih društev. Umril 23. dec. 1888 v Ormožu (Friedau) na Štajarskem. Podpiral je rad slovensko slovstvo, ter dopisoval slovenskim časnikom. Tako se nahaja na pr. v

Novicah l. 1844 št. 8 pesem „Njega dni“, v kateri (A. P.) starčik pod zeleno lipo gleda prosto ljudstvo, fantiče in fante, déklice in deklīne, korenjake, možake in njih sopruge, pa zdihuje, češ: „Spačen kot sadajni — vender ni bil svet nekđajni . . Njega dni so časi bili! — Pač ko bi se povernili!“ — „Kmetovavec“ je pesem, katero je A. Pirnat, slišatelj rudoslovja „iz Štavnice (Šemnic) na Ogerskim“ poslal Novicam l. 1845 št. 4. Po prigovoru: Človek naj živi za delo in dela za življenje — dela in terpi kmetič v svojem stanu vesel ter ne menja ne z bogatim kupcem, ne s premožnim rudarjem, kajti „Dovoljnost vir je sreče prave, — ki nam življenje osladí.“ — V št. 24 pa je sloveča pesem „Kje dom je moj?“, katero je po-

slovenil A. Pirnat svobodno poleg českega v sedmih kiticah, katerih prva se ondi glasi tako-le:

Kje dom je moj?
Sava teče po ravninah,
Drava dere po pečinah;
Glej, povsód spomladni cvét,
Zemeljski raj na pogléd.
In to je slovenska zemlja,
Na Slovenskim dom je moj! itd.

Kadar je l. 1848 cesar Ferdinand s cesarico nanagloma pobegnil z Dunaja, poslali so mu Kranjski deželni stanovi in Ljubljansko mesto v imenu cele dežele pismo nepremakljive zvestobe. Prav to opevá A. Pirnat „Pre-svitlimu našimu Cesarju milimu očetu Ferdinandu Pervimu“ (Novic. 1848 št. 21) v 15 razstavkih . . „Kar Habsburški prededovi — Si pravično pridobili, — To mogočni njih sinovi — So z ljubeznijo ohranili“ . . V tej ljubezni obeta hvaležni Slovenec, da zvesto brani hoče carja in domovino itd. — Tako se preslavlja o prvi svečanosti Celjske čitavnice — o njenem rojstnem dnevu — vrli odbornik A. Pirnat, ki nam je poslovenil krasno česko pesem „Kje dom je moj“ (Novic. 1862 str. 69).

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VI. Gojitev cerkvene glasbe.

Po ustanovnem štatutu za učiteljišča od dné 31. malega srpana 1886. l., št. 6031 je gojitev cerkvenega petja posebno predpisana. Gojencem, ki so v glasbi bolj izvežbani, je tudi dovoljeno, da po možnosti pri cerkveni glasbi praktično sodelujejo. To določilo gotovo meri na to, da se cerkvena glasba po dobro izvežbanih učiteljih izboljša. In kdo je v to svrho osobito na deželi v prvi vrsti sposoben? Učitelj. Že pri vstopu v učiteljišče se od kandidata zahtevajo muzikalne zmožnosti in znanosti. Po svoji splošni in glasbeni izobraženosti je po večini le on zmožen, po pravem umetnostnem ukusu gojiti in voditi cerkveno

glasbo. Voditelju cerkvene glasbe ne zado-
stuje, da ima več ali manj ročnosti v orgljanji,
on mora to, kar uči in igrá, tudi občutiti in
umeti in s tem v ljudstvu in pri pevcih pravi
ukus vzbujati in gojiti. Da pri nas in tudi drugod
v tej stroki ni vse tako, kakor bi moralo biti,
svedoči nam nastopni razpis vis. naučnega
ministerstva, katerega določila našemu učiteljstvu
v svrhu izboljšanja cerkvene glasbe
toplo priporočamo. Ta razpis se glasi:

Z. 466.
L. Sch. R.

Der Herr Minister für Cultus und Unter-
richt hat mit dem hohen Erlasse vom

20. Februar 1890 Z. 3406 nachstehendes eröffnet:

Meine Aufmerksamkeit ist neuerlich wieder auf den wenig erfreulichen Zustand gelenkt worden, in welchem sich die Kirchenmusik sowohl in den Städten, als insbesondere auf dem Lande derzeit befindet. Wenn gleich die sich hiebei geltend machenden mannigfachen Übelstände und Missbräuche zum grossen Theile auf eine Verflachung des Geschmackes, auf die oft ungenügende Vorbereitung der Aufführungen, auf das Vordrängen des Dilettantismus bei den letzteren, ganz besonders aber auf das Missverhältnis zwischen den zur Aufführung gewählten orchestralen Werken und den Kräften der Ausführenden, also auf Umstände zurückzuführen sind, welche sich dem directen Einflusse der staatlichen Behörden entziehen, so ist der staatlichen Unterrichtsverwaltung doch Gelegenheit geboten, durch den Gesangsunterricht an den Schulen und insbesondere durch die Ausbildung der Lehramtskandidaten an den Lehrerbildungsanstalten, sowie durch die Einflussnahme auf die im praktischen Schuldienste befindlichen Personen, auf eine rationelle Pflege der Kirchenmusik hinzuwirken.

Mit Rücksicht auf den veredelnden Einfluss den eine sorgfältig gepflegte Kirchenmusik auf zahlreiche Kreise der Bevölkerung

ausübt, auf die Bestimmung der Volksschule und die aus einer eifrigen Pflege der Kirchenmusik von Seite der Volksschullehrer sich ergebende förderliche Rückwirkung auf Schule und Lehrer erscheint es als eine wesentliche Pflicht der schon im praktischen Schuldienste befindlichen Volksschullehrer, namentlich auf dem Lande, die Pflege guter Kirchenmusik sich ernstlich angelegen sein zu lassen.

Dem k. k. (Stadtschulrath) Bezirksschulrath wird daher auf Grund der eingangserwähnten Ministerial-Eröffnung unter Bezugnahme auf den hohen Ministerial-Erlass vom 12. Mai 1877 Z. 16.885 de 1876 (Sammlung der Gesetze und Verordnungen für das Volksschulwesen) nachdrücklichst empfohlen, der ernstlichen Pflege guter Kirchenmusik von Seite der Volksschullehrer seine Aufmerksamkeit zuzuwenden und durch die k. k. Bezirksschulinspectoren in ihrem Verkehre mit denselben in der angedeuteten Richtung wirken zu wollen.

K. k. Landesschulrath.

Laibach am 24. März 1890.

Für den k. k. Landespräsidenten:

A. Schemerl.

An alle k. k. Bezirksschulräthe in Krain und den k. k. Stadtschulrath in Laibach.

Književnost.

Balade in romance. Napisal A. Aškerc. Založila in tiskala Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena broširani knjigi 1 gld. 30 kr., elegantno vezani 2 gld. — Nekaj let sem se že divimo uprav krasnim pesniškim proizvodom Gorazdovim (A. Aškercem) priobčenim v našem leposlovnem »Ljubljanskem Zvonu«. Prikupili so se nam zbog svojega krasnega zloga, umetniškega kipotvornega izrazovanja, lepega in izbranega jezika (samo z nekaterimi oblikami se ne moremo strinjati), divotnih in čudovitih dogodkov zajetih povse iz slovenskega narodnega življenja. Zaradi teh vrlin si je marsikdo želel imeti zbrane te divne poezije in evo vam: Balade in romance, koje je poslala prizadevna tvrdka slovenskemu svetu za pihu. Želimo, da bi ta krasna knjiga dičila vsako učiteljsko knjižnico. **I. K.**

Jurčičevih zbranih spisov IX. zvezek: Doktor Zober. — Mej dvema stoloma. Izvirna

romana. Založila in tiskala »Narodna tiskarna«. Cena nevezanemu zvezku 60 kr., krasno vezanemu 1 gld. — V teh po g. prof. Levcu pregledanih romanih nam predstavlja nepozabni Jurčič osebe izišle iz našega narodovega jedra. [Tu ti črta moža, borečega se s svojo ne ravno milo osodo, ondi zopet mladeniča, polnega osrečujočih idejalov. V njih srečamo resnega, preudarjajočega moža »slovenske korenine« v družbi priprostih oratarjev, polnih ovirajočih predsodkov. Ali pa kontrastira prirodno najivno kmetsko dekletce boreče se z mestno gizdalinko. Vsi njegovi značaji so tako pristno pogojeni, kakor je to le on znal. Dejanja vrše se živo in tako mikavno, da se bralec niti utruditi ne more. Skratka, kdor si želi prave in ne drage duševne zabave, naj seže po Jurčičevih zbranih spisih. **I. K.**